

Toimintaympäristön vaikutus maatilan strategiaan

SuperSukseen työpaja 16.3.2026 Kannus

Liisa Koskela
yritysjohdamisen erityisasiantuntija
ProAgria Keski-Pohjanmaa

Maatalouden sopeutuminen muutoksiin 20.08.2018 MTV

Maatilojen määrän vähetessä Luke- tutkimusprofessori Jyrki Niemi on nostanut tilojen rakennemuutokseen sopeutumisessa neljä strategiaa:

- Tuotannon laajentamisessa tuotetaan elintarviketeollisuudelle perusraaka-aineita
- Yritetään löytää parempihintaisia markkinoita esim. viljelemällä luomutuotteita tai myymällä tuotteita suoraan tilalta kuluttajalle
- Osa-aikaisesta maataloudesta saatavaa tuloa täydennetään mm. palkkatyöllä tai muulla yritystoiminnalla, kuten urakointi, maatilamatkailu
- Nykykonseptilla maatila, jolla ei ole potentiaalista jatkajaa, on velkaa vähäisesti ja kannattavuus kohtuullinen, voi jatkaa toimintaansa pitkäänkin

V. 2023 maa- ja puutarhataloudessa työskenteli 118 500 h:löö, josta viljelijöitä ja viljelijäperheiden jäseniä oli hieman yli 70 %. Työaika n 55 000 HTV.

Palkkatyövoimaa oli n 7 800 tilalla. Vakituisesti palkattuja oli hieman yli 11 000 h:löö (erit. kasvihuone- ja lypsykarjatilastoilla) ja lyhytaikaista työvoimaa 23 000 h:löö (erit. puutarhatiloilla). Lähes 16 000 h:löö oli vierasmaalaista.

Vuodessa maatalous- ja puutarhayritysten lukumäärä väheni 22 %a ja tehdyn työn määrä 24 %. Maataloustuotannon määrä ei ole juurikaan vähentynyt.

Ruoka-alan vaikutus Suomen kansantaloudelle on merkittävä. Ala työllistää välilliset vaikutukset huomioiden n 320 000 henkeä, eli lähes 12 % kaikista työllisistä.

Lähde: Luke

Vuonna 2024 Suomessa oli 40 968 maatilaa (vuosivähenemä 3%, eli 1290)

- Maatiloilla oli maatalousmaata keskimäärin 55 ha (Suomessa vajaa 2 miljoonaa ha)
 - n puolella alasta kasvaa viljaa
 - kolmanneksella nurmea
 - herneellä n 45 000 ha
- Tuotantosuunnat:
 - kasvinviljelyä 74 % tiloista
 - kotieläintaloutta 20 % tiloista
 - puutarhatiloja 4%
 - loput tilat ovat ns. sekatiloja, joilla ei ole yhtä selkeää päätuotantosuuntaa
- Maatilojen omistusmuodot:
 - 84 % tiloista oli perheviljelmiä
 - 9 % maatalousyhtymiä
 - 4 % osakeyhtiöitä
 - 2 % perikuntia

1960-luvulle tultaessa Suomessa oli yli 300 000 maatilaa.
Nyt niitä on enää alle 40 000.
Tilat erikoistuvat ja erilaistuvat yhä voimakkaammin

Lähde: Luke

MTK-Varsinais-Suomi -kysely varautumisen nykytilasta (vastasi 286 tilaa, joista 67 % viljaitiloja. MT 12.3.2026)

Sää: ”Viime vuosina on ollut hyvin poikkeuksellisia sääolosuhteita, mikä vaikuttaa suoraan sadon laatuun ja määrään sekä tautien ja tuholaisten leviämiseen”

Talous: ”Jos tila kannattaa heikosti, varautumiseen on vaikea keskittyä tai investoida. Se lisää tilojen haavoittuvuutta entisestään.”

Henkilöriskit: Erityisesti perheyriyksissä ei ole varajärjestelyjä. Jopa 66 % tukeutuu vain perheenjäseniin, joilla ei välttämättä ole edes pääsyä tukihakujärjestelmiin tai tilan hallintajärjestelmiin.

MTK-Varsinais-Suomi -kysely varautumisen nykytilasta (vastasi 286 tilaa, joista 67 % viljaitiloja. MT 12.3.2026)

Infrastruktuuririskit: Sähkön ja veden varajärjestelmät ovat eläintiloilla kunnossa jo eläinsuojelulain vuoksi. Kasvinviljelytiloilla taas varajärjestelmiä on heikosti. Niiden käyttöä on harjoitettava.

Kyberriskit: Tietoturvariskit maatilalla voivat aikaansaada isoa tuhoa. Älä käytä maatilalla samaa verkkoyhteyttä kuin kotona. Muista vahva tunnistautuminen. Älä käytä samoja tunnuksia kaikkiin järjestelmiin. Netin turvallisesta käytöstä, virustorjunnasta ja varmuuskopioista on huolehdittava!

Yleistä megatrendeistä

Ihmiset: Syntyvyys alhaisella tasolla jo vuosia. Suomen väestönkasvu tullut maahanmuutosta. Siirtyminen kohti monimuotoista ja pitkien elämänkaarien yhteiskuntaa edellyttää jatkuvaa oppimista, uudenlaista yhteisöllisyyttä ja monimuotoisuuden arvostamista

Luoto: Ympäristökriisi edellyttää sopeutumista ja uudistumista, koska luonnon kantokyky on ylittynyt. Luonnon elinvoimaa voivat lisätä mm. kiertotalous, uusiutuva energia ja luonnon terveyspalvelut.

Teknologia ja talous: Tekoäly haastaa mm. tutkimusta, koulutusta, päätöksentekoa ja tarjoaa vastuullisesti käytettynä paljon mahdollisuuksia, tuottavuutta ja kilpailuetua. Se voi tarkoittaa esim. elävän demokratian, kulttuurin ja luonnon elinvoiman lisäämistä, teknologiassa rohkeaa ja kestäväää käyttöä sekä hyvinvointivaltion uudistamista kuin myös monimuotoisen ja pitkäikäisen väestön yhteistyötä. Lähde: Sitra

Maatalouden megatrendejä:

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen

Teknologian lisääntyminen

Rakennekehitys jatkuu. Tuotanto keskittyy
yhä suurempiin yksiköihin.

Kestävyyksvaatimukset ohjaavat
käytäntöjä

Tuotanto keskittyy harvempiin, suurempiin, monipuolisesti verkottuneisiin yrityksiin

Ilmastoviisaus ja kestävyys: Keskitytään päästöjen vähentämiseen ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen

Luonnon monimuotoisuuden huomioiminen korostuu

Digitalisaatio on tiiviisti osa arkea

Teknologia ja autonomiset ratkaisut:
Koneteknologiassa sähköistyminen ja
autonomisuus maa- ja metsätöissä

Maataloustyöntekijöiden tarve kasvaa
globaalisti

Kustannuspaineet ja tuottajahinnat: Maatalouden tuottajahinnat ovat olleet nousussa (syyskuussa 2025 nousua 5,4 %), mutta tuotantopanosten hintojen heilahtelu luo epävarmuutta

EU-politiikan muutokset: Yhteinen maatalouspolitiikka (CAP) ohjaa tukea yhä enemmän kestävyystavoitteiden mukaisesti

Tulevaisuuden osaamistarpeet: Luonnonvara-alalla työhyvinvointivisio korostaa yritysten verkottumista ja keskittymistä ydintoimintoihin

Maatalouden murroksessa suuremmat maatilat panostavat teknologiaan ja ympäristöystävällisyyteen, vastaten samalla kustannuspaineisiin ja ruokajärjestelmän muutoksiin

Maatalouden megatrendi- mahdollisuuksia

Ympäristökriisi pakottaa sopeutumaan ja uudistumaan → siirtymä kestäviin käytänteisiin nopeutuu. Esim. uudistava viljely, hiilensidonta ja biodiversiteetin vahvistaminen.

Tekoäly ja datavetoisuus: Tekoäly ja robotiikka yleistyvät, mahdollistaen mm. tarkkuusviljelyn, optimoidun lannoituksen ja tehokkaamman tuotannon.

Vastuullisuus ja läpinäkyvyys: Vastuullisuus on peruskivi, joka kattaa koko ruokaketjun pellolta pöytään, vaatien läpinäkyvyyttä ja eettisyyttä.

Maailmanjärjestyksen murros ja huoltovarmuus: Geopoliittiset jännitteet korostavat omavaraisuuden ja ruokaturvan merkitystä → mitä muutoksia tulee tuotantoketjuihin?

Luonnonvarojen niukkuus: Vesivarojen ja ravinteiden kestävä käyttö korostuu, kun ilmastonmuutos vaikeuttaa perinteisiä viljelymenetelmiä

Kansallinen ruokastrategia 2040

Visio: Onnellisen ruoan maa

Tavoite 2024: Suomi on johtava kestävien ruokajärjestelmien kehittäjä ja uudistaja. Ruoantuotanto on kannattavaa.

→Rakennetaan vahvuuksia, kuten huoltovarmuus, ruokaturva, teknologinen edelläkävijyys ja osaaminen.

Edellyttää mm, että alkutuotanto on kannattavaa, sanoi maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah.

Missä tuotteessa maakuntasi loistaa?

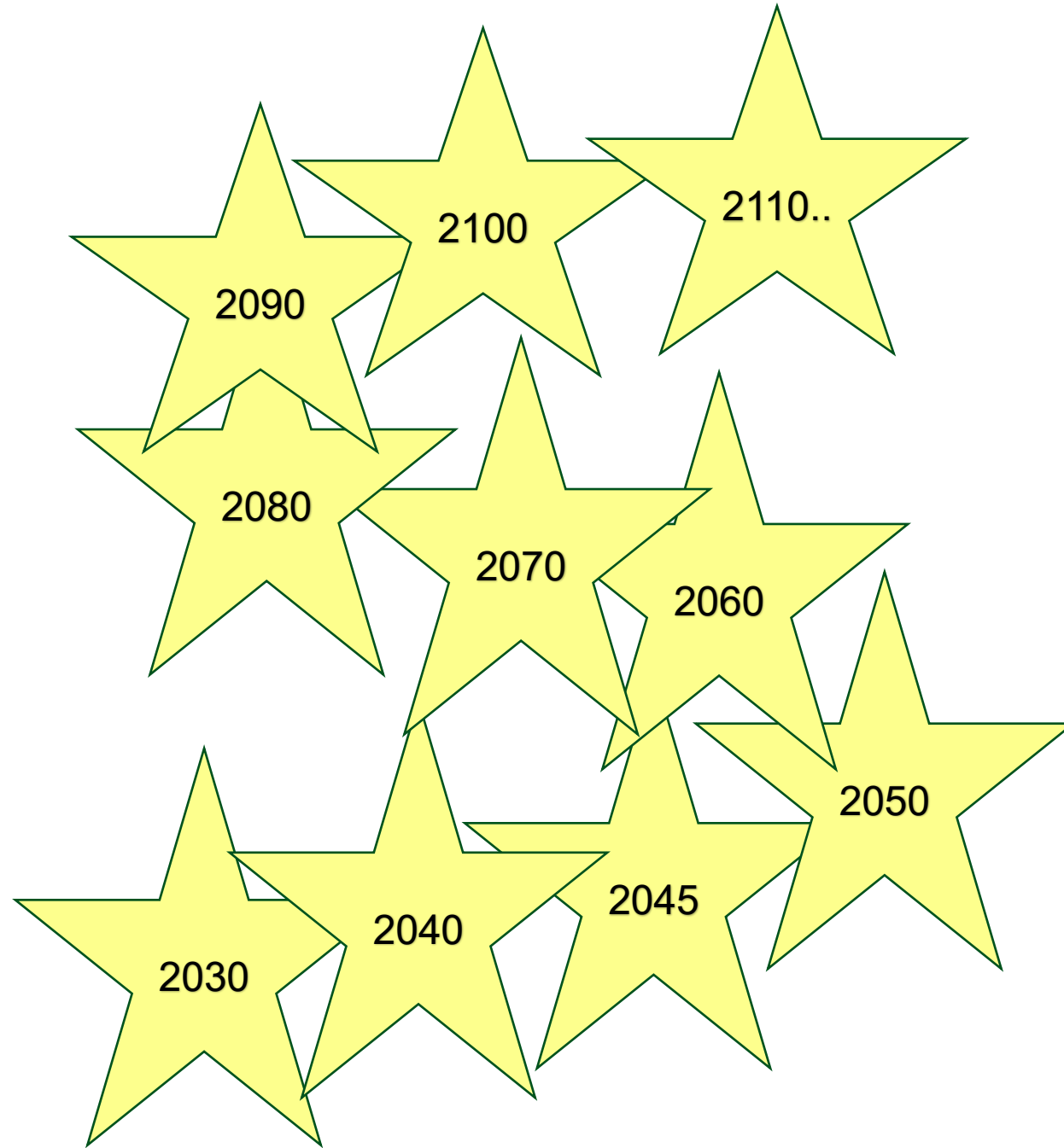
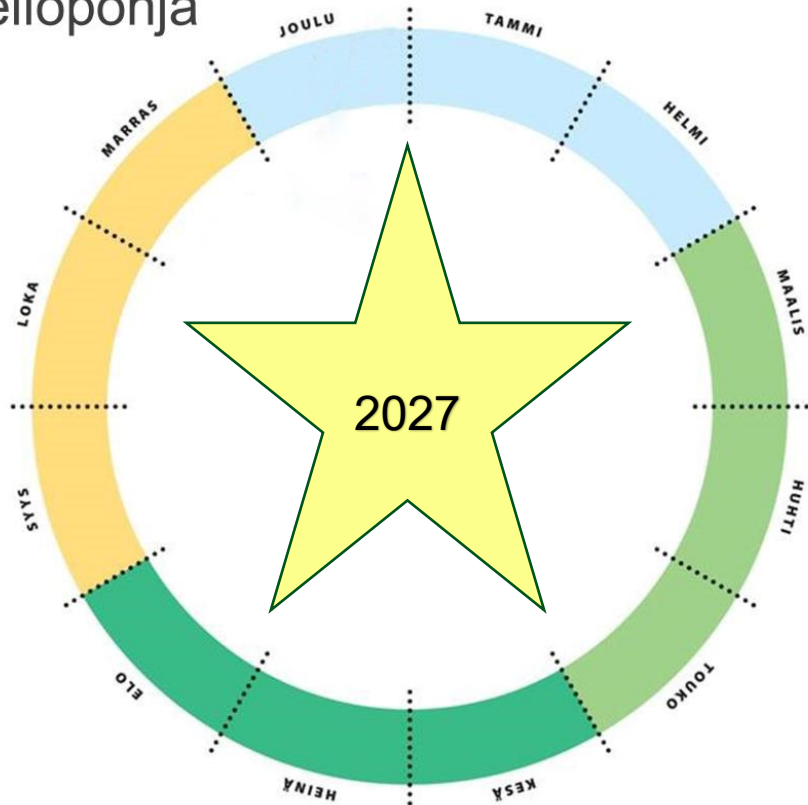
Tuote	Omavaraisuus, %		
	Koko maa	Suurin	Maakunta
Ruis	63	311	Varsinais-Suomi
Peruna ja -tuotteet	90	834	Ahvenanmaa
Tomaatti	63	1321	Pohjanmaa
Porkkana	89	722	Kanta-Häme
Mansikka	80	451	Pohjois-Savo
Maito	111	674	Keski-Pohjanmaa
Kananmuna	121	919	Varsinais-Suomi
Broilerinliha	87	909	Etelä-Pohjanmaa
Naudanliha	87	421	Etelä-Pohjanmaa
Sianliha	104	753	Etelä-Pohjanmaa

Lähde: Luke/ Artikkelit | 27.6.2025 Ruuan omavaraisuudessa on suuria eroja maakunnittain

**Esim. parempi hinta saatu:
Luomuelintarvikekauran myynti
Latviaan tai
välityseläinten myynti Puolaan**

Vuosikellopohja

Kiitos

 ProAgria

#onnistummeyhdessä